

Een linksgewonden juweeltje

Net als je denkt zo langzamerhand elk vormpje van schelpen wel te kennen en in de vaste overtuiging verkeert dat niets je meer kan schokken, gebeurt het. Uit het zoveelste buisje uit een ruime schenking van Jan Lucas, afkomstig van het strand van Mombassa, Kenya, (aanwinstnummer 94-030) krijg ik onder de binoculaire een schelpje onder ogen met een bijzonder vreemd uiterlijk. Dit vreemde uiterlijk wordt eigenlijk nog versterkt, doordat het schelpje in plaats van rechtsgewonden, zoals gebruikelijk is bij de meeste slakkehuizen, linksgewonden is (figuur 1). De mondopening van het slakje is op een vreemde manier verbonden met het siphonkanaal, een soort adembuis (figuur 2 en 3). Vanuit een bepaalde hoek bekeken, lijkt het geheel wel wat op de kop van een visje (figuur 4).

Een links gewonden schelp is een vreemde gewaarwording, zeker voor iemand die gewend is met schelpen om te gaan en altijd de opening van de schelp rechts ziet (waarbij de top omhoog wijst). Er zijn echter soorten die van nature links gewonden zijn: uit de familie Melongeriidae is dit *Busyon contrarium* (figuur 5). Bij deze soort komen rechtsgewonden exemplaren zeldzaam voor (figuur 5a). Ook proberen vele soorten landslakken (figuur 6) ons ervan te overtuigen dat links gewonden zaligmakend is. Ook onze eigen wulk (*Buccinum undatum*) kan het op z'n heupen krijgen en een links gewonden schelp produceren (figuur 7a). Uit dezelfde familie der Buccinidae kennen we echter *Neptunea contraria* die van nature links en slechts zeldzaam rechts is (figuur 8 en 8a). Wat wij

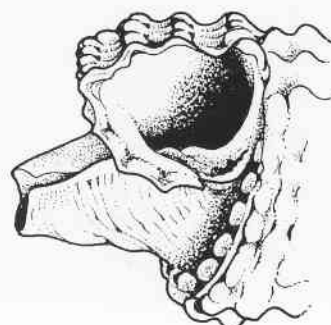
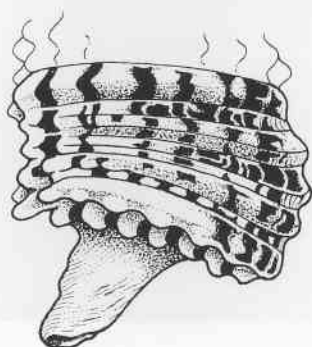
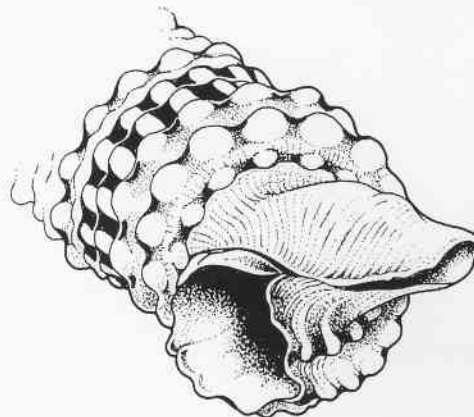
vreemd vinden, vinden de Indiaërs blijkbaar ook, omdat een links gewonden exemplaar van *Turbinella pyrum* gezien wordt als de heilige slak van Visjoe (figuur 9), terwijl de normale rechtsgewonden slakkehuizen (figuur 9a) vaak verwerkt worden tot sieraden. Zo zijn er waarschijnlijk nog talloze voorbeelden te noemen.

Ons schelpje blijkt ook van nature linksgewonden te zijn. De familie waartoe de slak behoort is de Triphoridae, maar ik ben er nog niet achter om welke soort het gaat. Door hun geringe grootte, in dit geval 14 mm, worden Triphoridae-soorten zelden verzameld en zijn ze vrijwel onbekend. De determinatie van dit slakkehuisje kan dan ook vrij lastig worden. Mij leek het in ieder geval aardig om dit linksgewonden juweeltje onder uw aandacht te brengen.

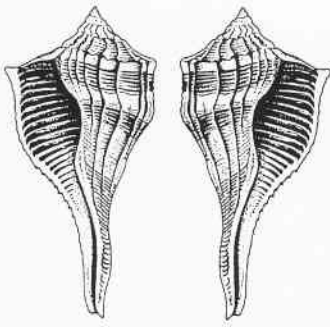
door
Leo Man in 't Veld
collectiebeheerder
tropische gastropoden

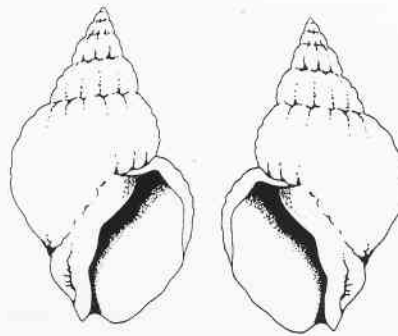
Boven: figuur 1 en
links: figuur 2

Helemaal links: figuur 3
hiernaast: figuur 4

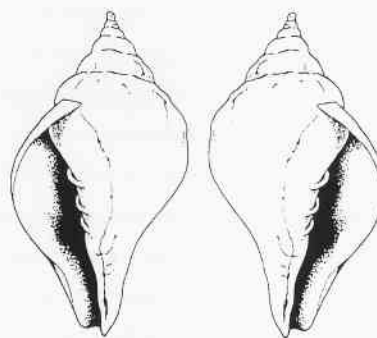
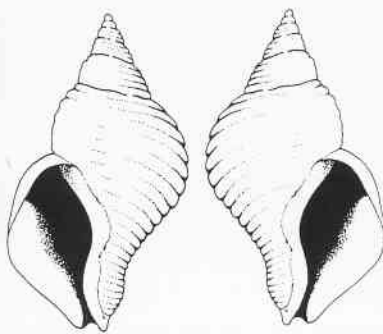
Boven: figuur 5 en 5a
 onder: figuur 8 en 8a

Boven: figuur 7 en 7a
 onder: figuur 9 en 9a

Boven: figuur 6
 (alle illustraties: Leo Man in 't Veld)

Stevig ingeprent

In ieder schoolboek staat het bekende plaatje van de Duitse professor Konrad Lorenz, zwemmend met een koppeltje jonge ganzen achter hem aan. De foto dient daar als illustratie bij het begrip inprenting. Wanneer jonge ganzen uit het ei kruipen, dan herkennen ze het eerste levende wezen dat ze zien als hun moeder. In de dagelijkse praktijk is dat ook altijd zo. De moedergans broedt de eieren uit, en dus worden de kuikentjes als eerste geconfronteerd met hun moeder. Dat beeld, die moeder, wordt bij de gansjes ingeprent. Het is synoniem voor bescherming, voedsel en warmte. Lorenz zorgde ervoor dat bij zijn experiment de gansjes niet hun moeder, maar zijn eigen grijze hoofd als eerste zagen. Dat grijze hoofd was vervolgens synoniem voor bescherming, voedsel en warmte, en werd overal gevolgd. Lorenz het water in, gansjes er achteraan. Dit principe regeert ook de mensenwereld. Als kinderen twee jaar oud zijn, mogen ze hun schoen zetten. Wanneer dan Sinterklaas in het land is, wordt die 's nachts gevuld. Vervolgens gaan kinderen er blindelings vanuit, dat Sinterklaas bestaat. Net zoals de gansjes mijnheer

Lorenz als hun moeder beschouwden terwijl hij dat niet was, beschouwen de kinderen Sinterklaas als een reëel bestaand figuur, ook als hij dat niet werkelijk is. (Ik kan dat uit ervaring mededelen, want tot mijn zevende was ik diepgelovig.) Nu wordt er bij kinderen als ze in de leeftijd van zo'n 5 à 8 jaar zijn, een kunstgreep toegepast, en krijgen ze te horen dat ze bedot zijn geweest. Dat is niet alleen een zeldzaamheid, maar feitelijk ook niet de bedoeling. Iets dat tijdens de kindertijd éénmaal is ingeprent dient ingeprent te blijven. Als morgen alle ouders en alle grote zussen zouden ophouden met vertellen dat Sinterklaas niet bestaat, dan zitten we in onze westerse wereld over veertig jaar met een meerderheid aan Sinterklaas gelovers en over zestig jaar met een Sinto-cratisch geörienteerd fundamentalistisch regime. Zover zal het wel nooit komen in Nederland. Maar er zijn landen in deze wereld, waar al sinds eeuwen de ouders en de grote zussen de mond is gesnoerd. Je leest er dagelijks over in de krant.

C o l u m n
 door
 Jelle W.F. Reumer